

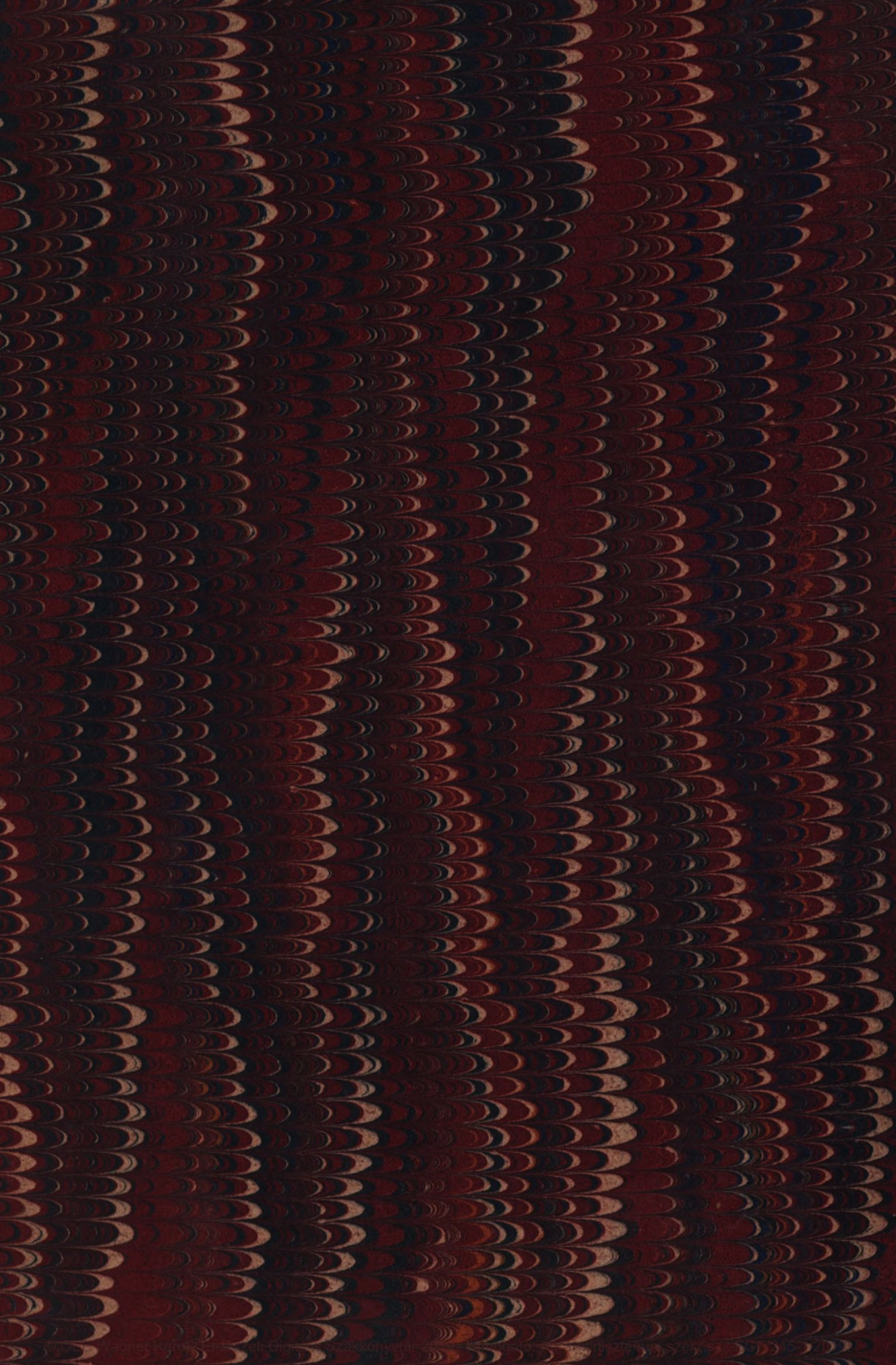
HAVAS
SÁNDOR.

A
FOVÁROS
FELÉSZETI
VISZONYAI.

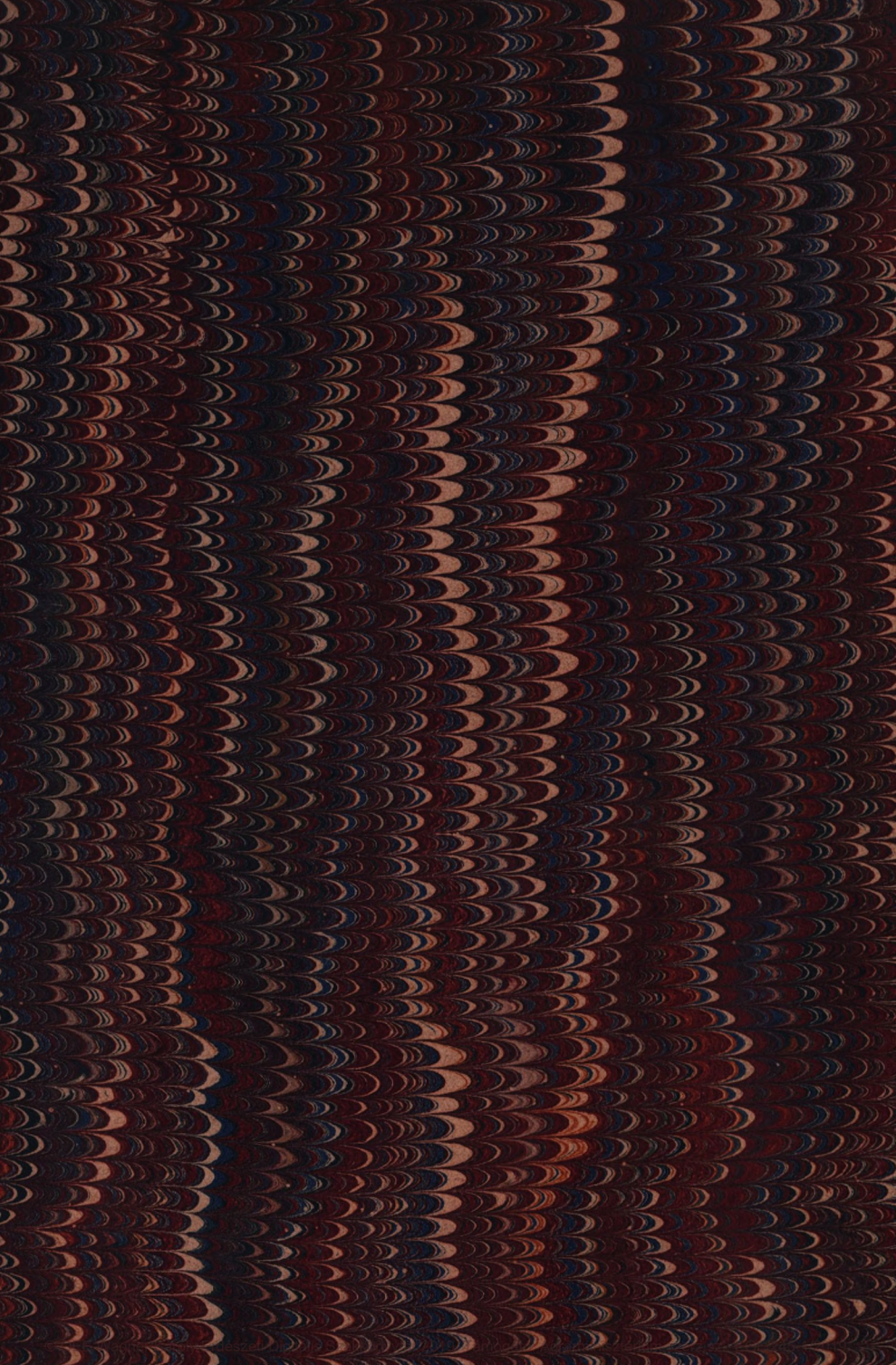

DK

201

A

FŐVÁROS ERDÉSZETI VISZONYAI.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

1885. ÉVI KÖZGYÜLÉSÉN

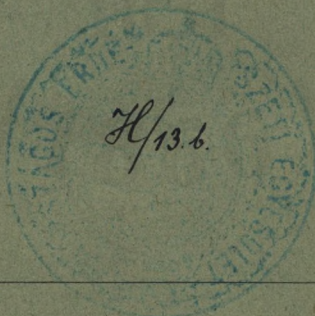
ELŐADTA

HAVAS SÁNDOR

NYUG. ÁLLAMTITKÁR, A FŐVÁROS ERDÉSZETI BIZOTTSÁG ELNÖKE.

Különlevonat az „Erdészeti Lapok” 1885. évi X. füzetéből.

Q. k. 72.

BUDAPEST, 1885.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.

A főváros erdészeti viszonyai.

Midőn a tiszt. Országos Erdészeti Egyesület a főváros meghívásának engedni, és a főváros közönségének tulajdonát képező erdőségek megtekintése végett a helyszínén megjelenni méltóztatt, helyén levőnek láttam, hogy az itt jelentkező viszonyokat, úgy a mint azok a mult idők viszontagságai után reánk szállottak, és a fővárosi hatóság gondoskodása s az új erdőtörvény védelme alatt jobbra fordultak, röviden megismertessem.

Budapest fővárosának erdőbirtoka az I., II. és III. kerület kültekén az északi szélesség 36—37, és a keleti hosszúság 47—48 foka közt, a Vértes hegység végnyulványain többé-kevésbé legömbölyödött kúpcúcsukon terjed el s csak a (Kőérberek) bir hullámos jelleggel.

Átlagos lejtje 15—20⁰ között van s egészen 529.1 m-ig emelkedik a tenger szine fölé (Pozsonyihegy). Az éghajlat szelid és mérsékelt.

Altalaja az erdőségeknek nagyobbbrészt mészkő, a Hárshegyen pedig kovával vegyes homokkő, melynek az elmállásából keletkezett termőanyag általában nem mondható sekélynek, s a természeti viszonyok folytán nem is az, sőt helyenként jelenleg is televénydús és elég mély; sekélylyé lett azonban egyrészt a gondatlan kihasználás, és másrészt azért, hogy

részint a szomszédos szőlő és más telkekre, részint a beltelkekre olcsó pénzen vagy orozva sok ezerre menő fuvar szállítottatott el; e pusztításnak most már számos év óta eleje van véve.

A földhordás az erdőből 1876. év óta szigoruan el van tiltva, s az erdőtörvény erre vonatkozó rendelkezése ép oly szigoruan tartatik fenn.

De nem szükség mondanom, hogy az erdőségeknek termőföldjüktől illetén megfosztása, a milyen a hozzáférhető helyeken évtizedeken át akadálytalanul üzetett, mily károsan hat a mostanni befásítások sikerére.

A mi a Karst hegységen nagyban, az a főváros erdőségeiben kicsiben történt, illetőleg a terület kiterjedéséhez képest itt is oly mérvben, mint amott.

Igen sok helyütt előbb mesterséges uton kell előállítanunk a termőföldet, melyre a facsemetének szüksége van. És ez föladataink legnehezebbike.

Uralkodó fanem a tölgy és cser, mely a terület mintegy 90⁰/₀-át foglalja el, míg alárendeltebb mennyiségben bükk, gyertyán, nyár, kőris, hárs, juhar, szil, ákác, erdei- és fekete fenyő stb. fordul elő.

Néhány évre rá, hogy a főváros megalakulása végbe ment, és az új hatóság a közigazgatás és közgazdaság minden ágainak rendezéséhez látott, gondjai alá vette az erdészetet is, mely addig Buda főváros kezelése alatt állott.

A főváros tanácsa sajnálattal vette észre, hogy az addig folyamatban volt gazdálkodás mellett a főváros erdőségei évről-évre pusztulnak, és hogy a kihasználás azon módja, mely az annak idején fogantba vett üzemterv szerint meg volt állapítva, tovább nem folytatható anélkül, hogy néhány évtized múlva a még itt-ott meglévő és erdőnek nevezhető állabok a hegyekről el ne tűnjenek, és ezek helyein eltörpült cserjék és kietlen kopárok ne támadjanak.

Még az 1875-ik évben küldött ki a tanács egy bizottmányt oly utasítással, hogy a hanyatlásnak indult erdészet gondozása, a meglevő állabok fentartása, illetőleg följutása, és a kopárok befásítása iránt véleményt adjon.

A kopárok területe ekkor már megközelíté a 400 kat. holdat, és ez évről-évre nagyobbodott, mert Buda főváros kedvezőtlen pénzgyi viszonyai és az évek hosszú során át folytatott kényszerű gazdálkodás miatt, feljuttás nem történvén, az állabok folyvást satnyultak, s a pusztán maradt kopárok legnagyobb-részt legelőül, a jobb helyek pedig kaszálólul használtattak.

Csakis a hatvanas években, Paulovics László polgármester korában, és az ő intézkedése folytán lett a pozsonyi, a kecske- és hárshegy egyes lejtőin kapa után tölgymakk elvetve, de ennek nyoma csak igen kevés helyen maradt meg, legnagyobb része elpusztult, a felügyelő személyzet hanyagsága és némely magánosok erőszakoskodása folytán, kik a fű közt fölsarjadzott csemetéket birkáikkal legeltették le.

A fővárosi tanács a kiküldött bizottság által 1876-ban eléje terjesztett vélemény alapján mindenekelőtt az erdészet körül érdeklődő fővárosi bizottsági tagokból külön erdészeti és kültelki bizottmányt alakított, melyet az erdészet körüli teendőkre nézve kezdeményezési és véleményadási joggal ruházott föl.

Az erdészet céljaira a szükségletek rendes rovatában addig fölvett 3.500 frton kívül évi 4.000 frt lett a rendkívüliekben „kopárok befásítására“ megszavazva, és ez idő óta ezen összeg lett évenként a most említett bizottmány előterjesztései alapján az erdők gondozására és feljuttására fordítva. Meg kell azonban jegyezni, hogy ezen összegben csupán a dologi költségek foglaltatnak, mert az erdészeti személyzet: egy erdőtiszt és 8 erdőőr illetményei a szükségletek más rovatában fordulnak elő, és meg kell még említenem azt is, hogy a 3.500 frtnyi rendes rovat terhére többnemű, az

erdészet körébe szorosan nem tartozó költségek esnek, ilyenek különösen az erdei utak fentartása és ujaknak létesítése, a szegődöttek failletményeinek elfuvarozása, tilalmi oszlopok és táblák és utmutatók fölállítása és több más költség, úgy hogy befásításra, csemeték beszerzésére, kapálására sat. évenként csakis mintegy 5.000 frtnyi költség volt fordítható.

Ily módon a fővárosi erdészeti és kültelki bizottmány a tanács rendelkezése folytán a budai kopárokból nyolcv év alatt körülbelől 320 kat. holdat fásított be, és pedig jó részben kedvező sikerrel, de sokhelyütt a talaj silányságával és más elemi csapásokkal erősen küzdve.

A bizottmány igen becses utmutatást talált, a fővárosi hatóság részéről meghallgatott szakférfiak munkálatában, kik a budai hegyvidéket bejárva, és az itteni viszonyokat tanulmányozva, a további teendők, különösen pedig a befásítások módozata iránt indokolt javaslatot készítettek.

A meghallgatott szakférfiak közül elég Bedő Albert és Hoffmann Sándor neveit megemlítenem, hogy meggyőződjünk, mikép a főváros az erdészet körüli teendők iránt ott kereste az értesítést, honnét a legtöbb joggal várhatta.

Az erdészeti és kültelki bizottmány munkálataiban a legelső és legnagyobb akadálylyal abban találkozott, hogy ugyszólván semminémü csemetekészlettel nem rendelkezett. A Lipótmézőn és a Kőérberken, költséges voltuk miatt különben is tanácsilag megszüntettetni rendelt faiskolák már az első évben kiürültek, és mint ilyenek létezni megszűntek.

Ily nagyszámu csemetekészlet, mint a mekkorára nekünk szükségünk vala, pénzen sehol kapható nem volt.

Ugyancsak 1876-ban, illetőleg 1877. évi tavaszán határozta el a közgyűlés, hogy a főváros balparti (pesti) részén, egy 100 ölnyi széles erdőöv létesíttessék, melynek célja, hogy a fővárost környező határszélen, a futóhomok megköt-

tessék, hogy az idők folyamán terméketlenné vált bérföldek, melyek évi jövedelme sok helyütt még az érettök fizetett adót sem hozta be, lehetőleg följavittassanak, és így értékükben nyerjenek; hogy a körülbelül 1000 holdra tehető befásítási öv tisztítólag hatván a levegőre, ez által is jótékonyan hasson a fővárosi lakosság egészségi viszonyaira.

E tervezet, más tekintetben is hasznosnak és czélszerűnek ajánlkozott a fővárosra nézve. Mert a Duna balpartján, a városliget kivételével, nagyobb befásított terület nem létező, ilyennek létesítése, az egész lakosság érdekében lévőknek látszott.

A befásított határszálen idővel nyaralók keletkezhetnek, melyek a főváros közelében évről-évre kiszorulnak. Ha a főváros határát, mint egyuttal terveztetett, egy járható ut fogja beszegni, és itt a központból sugarakként kiágazó utvonallal köttetik össze, úgy hogy a közlekedés minden irányban megnyílik, kétséget sem szenvedhet, hogy a határszéli erdőseget, mind a főváros, mind pedig az üdülést kereső lakosság a legnagyobb jótétemény gyanánt fogja üdvözölni.

Mert a ferenczvárosi ugynevezett Bakonyerdő, körülbelül 100 holdnyi ákáczos, a régi lóversenyter és a város tulajdonát képező minden más faültetvény, a város rohamos terjeszkedése folytán már elpusztult, vagy pusztuló félben van. A határszéli erdőöv lesz tehát ezentul a lakosság egyedüli menhelye, hol a szabadban időzhet és enyhet találni fog.

Ezen erdőöv létesítése is az erdészeti és kültelki bizottmány föladatavá lett, erre közgyűlésileg évi 10.000 frt költség lett megszavazva, és a főváros tulajdonát képező határszéli bérföldeken a befásítás azonnal kezdetét is vette.

Tekintetbe véve eszerint a főváros jobb- és balbarti területén évenként befásítás alá kerülő területet, a szükségképen előállított pótlásokkal együtt évenként átlag 500.000 vegyes csemetére volt szükségünk.

Mindjárt kezdetben gondoskodtunk arról, hogy e szükségletnek megfelelő faiskolák létesüljenek. A tanács rendelete folytán a városmajori ugynevezett „Ecce homo“ rét erdészeti faiskolának rendeztetett be, azonkívül, a balparti erdőöv, három állandó napszámos felügyelete alá adatván, oda két erdőör is helyeztetett át és a napszámosok kunyhói közelében egy-egy holdnyi alkalmas területen, tölgy, juhar, bükk, hárs és egyéb erdei magvak lettek elvetve és iskolázva, szükségleteink egy részét tehát ezen faiskoláinkból fedeztük.

De mindez kevés volt, kísérletet tettünk a budai erdőségben itt-ott feles számmal jelentkező 3—4 éves magról kelt csemeték tömeges átültetésével. A kísérlet sikerült, csak hogy a csemeték kiszedésénél utalva voltunk az épen meglevő fajokra. A tölgneműeket kimélnünk kellett nemcsak azért, mert ezeket az erdőség természetes felujítása kedvéért bántatlanul kelle hagynunk, de midőn a sarjadék sűrűsége a csemeték egy részének kiszedését megengedte, azt tapasztaltuk, hogy a szálerdő árnyában lábra kapott tölgneműek, más fafajokkal, jelesen a juhar, kőris, gyertyán, berkenye, hárs, vad cseresnye és szilfélékkel ellentétben, az átültetést nagy ritkán, vagy csak igen nehezen tűrik.

Mindamellet a kopárok befásításánál általunk követett módszer lehetővé tette, hogy a foganatba vett felujításoknál az erdők disze, a tölgy, ne hiányozzék. E módszer abban állott, hogy a lejtőket vízszintes vonalba átmetszőleg 1 *m* távolságra $\frac{1}{4}$ *m*-nyi mély és ép oly széles árkok huzattak, s a fölászott földbe ismét *m*-nyi távolságra ültetett vegyes 5—6 éves csemeték, ezek közé pedig részint tölgymakkal, részint pedig fenyőfélékkel lettek kitöltve, oly szándékkal, hogy ha majd ez utóbbiak erőre kapnak, a kőris, juhar, vagy más, feleslegesnek látszó csemeték mellőlők kivétessenek.

Ezeket a kopárok befásítására vonatkozólag megemlíteni elégendőnek tartván, magára az erdőgazdálkodásra nézve, amint azt az erdészeti és kültelki bizottmány 1876-ban találta, és a melyet, egész az erdőtörvény életbeléptéig nagyrészen követni is volt kénytelen, a következőket van szerencsém előadni.

Buda főváros hatósága még 1859-ben készítettett Szmetacsek Ferencz által egy erdőgazdasági üzemtervet, melynek betartása esetén az összes 1555 katasztr. hold és 762 □ ölnyi erdőterület egy üzemosztályban és 40 éves sarjforda mellett lett volna kezdendő.

Ezen üzemterv szerint, melyben az ekkor mintegy 340 holdat tett kopárok nem foglaltatnak, a korfokozatok a következők voltak:

az I. korosztályban	(31 évtől)	25 ⁰ / ₀ ,
a II. „	(21—30 évtől)	28 ⁰ / ₀ ,
a III. „	(11—20 évtől)	24 ⁰ / ₀ ,
a IV. „	(1—10 évtől)	30 ⁰ / ₀ , mely száza- lék aránya nem mondható kedvezőtlennek, minthogy a kor- fokozatok meglehetősen egyenlően vannak fölösztva a valódi területhez képest.

Ez az üzemterv azonban sem a tarlasztási sorrendet illetőleg nem lett betartva, mert a városi különböző czélokra szükségelt fatömeg, például hidak, karfák, oszlopok, kerékvetőknek való szálfá onnét vétetett, hol épen nem volt, s ennek folytán az állabok sok helyütt igen megritkultak, sem pedig az előirt felújítási, illetőleg pótlási mód nem ment fogantatba, és arról, hogy a kimaradt és sarjadzásra képes vén tőkék helyei beültetessenek, gondoskodva nem lőn.

Ezen eljárás rossz következményeitől tartva, és megakarva a város legfőbb díszét, a közelében elterülő szép hegyvidéken még meglevő erdőséget a végpuszulástól menteni, Buda város

tanácsa az erdőknek a most említett üzemterv szerinti kihasználását beszüntette, és csak a csúcsonszáradt, száraz és szél-törte fák kiszállalására szorítkozott, elrendelte továbbá a tisztások és kopárok befásítását is, de kellő fedezet hiányában a határozat végre nem hajtatott.

Eme helyenkénti kiszállalásnak, mely önként érthetőleg rendszertelenül üzetett, bár szinleg az erdők fentartásának kedvezett, rossz következménye mégis abban nyilvánult, hogy az elaggott tőkékben, tehát korát meghaladott és értékét veszített fakészletben túlszaporodás állott be, a szabályos korfokozat meg lett ingatva, a még mindig meglehetősen zárlatu állatokban pedig az aláültetés, vagy vetésről szó sem lehetett.

Az utolsó vágás a kis Hárshegyen a hatvanas évek végével ejtetett meg. Ekkor azonban a közvélemény oly hangosan, és kárhóztatólag nyilatkozott az erdők „ily pusztítása“ ellen, mint a sajtó a különben üzemterv szerű eljárást nevezé, hogy mint emlitém, a budai tanács azontul a vágások továbbfolytatását beszünteté.

Az ez időtől fogva beállott szállaló üzem hiányainak némi ellensúlyozása kedvéért, az erdészeti és kültelki bizottmány elrendelte, hogy a sok helyütt elhatalmasodott bokornemek, különösen hólyag mogyoró, a vörös- és fekete gyűrű, galagonya, mogyoró, ostormén stb. eltávolittassanak, a magról jött jófajta csemeték pedig lehetőleg gondoztassanak. Aláültetések és felujítások is foganatba vétettek, de az eszközök elégtelensége miatt nem oly mérvben, mint azt az erdészet érdeke megkívánta volna.

Ebből állott a fővárosi erdészeti és kültelki bizottmány működése mielőtt az 1879. XXXI. törvényczikk életbe lépett.

Az erdőtörvény rendelkezéseinek foganatosítására azután megtörtént minden, a mit a fővárosi törvényhatóságtól várni lehetett.

A fővárosi erdészi állomásra, mely a fővárosi szolgálat ezen és több más ágainak szervezetlensége miatt éveken át nem volt betöltve, és később csak napidíjas szakközeg által volt ellátva, Guckler Károly okleveles erdész ur állandóan lett kinevezve. Kedves kötelességemnek tartom e helyütt kijelenteni, hogy Guckler ur eddigi működése, a mint erről a tisztelt szakférfiak bizonyosan meg fognak győződni, teljes elismerést érdemel.

Az ő érdeme, hogy a főváros mint erdőbirtokos a törvényben megrendelt erdőgazdasági üzemtervet, mely mostnevezett erdész ur műve, a kellő időben bemutathatta. Mint értesültem, ezen üzemtervet már a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister ur jóváhagyni méltóztatott.

Csak köszönettel kell megemlékeznem Hoffmann Sándor főerdőtanácsos és Havas József kir. felügyelő ur elismerésre méltó közreműködéséről, a kik nem kíméltek sem időt, sem fáradságot, s a főváros különleges erdészeti viszonyaival megismerkedvén, az üzemterv oly irányu elkészítéséhez járultak, mely midőn a törvény rendelkezéseinek megfelel, egyuttal számba veszi a főváros sajátságait, másutt talán elő sem forduló viszonyait, és úgy a főváros, mint a magánbirtokosok érdekeit kielégíteni hivatva van.

Ezen 1883-ban készült üzemterv szerint, mely az 1884-ik évben tényleg már életbe lépett, a főváros erdőterülete jelenleg 1491.⁴⁴ kataszteri hold; tehát az 1859. évben készített üzemterv szerintinél körülbelül 64 kataszteri holddal kevesebb, mi annyit jelent, hogy 1859-től 1883-ig a kopárok ennyivel szaporodtak.

E két üzemosztályban és átmeneti 40, illetőleg 60 éves fordában kezelt erdőterület az új üzemterv szerint s ismét a valódi területet, illetőleg annak százalék szerinti elosztását tartva szem előtt, a következő képet adja:

I.	korfok	(31—40 s több éves)	64 ⁰ / ₀ ,
II.	„	(21—30 „ „	14 „
III.	„	(11—20 „ „	10 „
IV.	„	(01—10 „ „	12 „

mely arány, tekintettel az 1859. évben volt korfokozatokra nagyon is kedvezőtlen már azért is, mert az összes állabok csak vén tőkéken támadt sarjak, tehát okvetlen kell, hogy a jelen átmeneti fordában nagyobb területek túlkorosán használtassanak ki. Ezen körülmény a felujitást akár természetes, akár pedig mesterséges uton nagyon megnehezíti, miután az állabok gyér zárlata folytán a cserjék nagyon elszaporodnak.

A jelen erdőgazdasági üzemterv s vele a gazdasági beosztás is, a tartamosság és szabályos állapot létre hozása mellett, a fővárosi erdőség, sajátlagos céljaira, tulajdonkép a fővárosi lakosság érdekeire való tekintettel készítettett.

Itt nem az a föladat, hogy az erdőknek pénzürtéket képviselő jövedelme lehetőkép fokoztassék, mert az eképen elérendő néhány ezer forintnyi jövedelem a nyolcz milliányi bevételek közt vajmi csekély jelentőséggel bir.

A föladat az, hogy az évi tarlasztás és felujitás szinte észrevétlenül hajtassék végre, hogy a lakosság az erdők kellemes árnyát ne nélkülözze, hanem hogy ezekben a napi foglalkozások fáradalmai után üdülést és enyhet találjon.

A budai szép hegyvidékből ugy is kevés maradot meg a város tulajdonában.

Ennek legszebb részei ezen század első felében magánosok kezeibe kerültek, ezek közt olyanok is, melyeket soha nem kellett volna áruba bocsátani.

És minthogy a magánosok birtokába jutott nagy területek idők folyamán fölosztattak, beépítették és a közönség elől elzárattak, mi ellen magánjogi szempontból kifogást tenni nem lehet, fővárosi lakosság számára oly annyira szükséges

szórakozási, üdülési és séta helyekül egyedül a főváros tulajdonát képező, különben is távolabb eső, elszórt és nem oly terjedelmes erdőségek maradtak fenn, melyek épen e célból körülbelül 18.000 folyó öltre menő kényelmes séta utakkal lettek ellátva.

Tekintettel a fővárosi erdőség eme rendeltetésére az *A.* üzemosztály 5 vágássorozatra osztatott, mi a *B.* üzemosztálynál ennek csekélyebb területe miatt nem volt szükséges, ezáltal az évi vágásterületek lehetőség szerint aprókra szabattak, úgy hogy a *B.* üzemosztályt is beszámítva 6 különböző helyen folynak az évi vágások. Ezeknél pedig a jövedelmezőség ügyvetetett figyelembe, a mint azt a helybeli viszonyok közt számításba venni lehetett. Mégis a szabályos tarlasztási sorrendnek áldozatul eső fiatalabb állabokban nem hozatott be a cserhántó vágás, miután az aprilisi és részben májusi kihasználás már a hegyvidék tömeges látogatásával összeesik, de az ebből várható néhány száz forintnyi jövedelem különben sem állana arányban a munkások hosszabb foglalkoztatásából származó mindennemű hátrányokkal.

A közönség iránti tekintetből mellőztettek az *A.* üzemosztályban a tarvágások is, és fokozatos kihasználás hozatott be mesterséges felujtással, hogy az évi vágások ne tegyék kietlenné a hegyvidéket és a szemre ne tegyenek nagyon kedvezőtlen benyomást.

Az üzemterv készítése alkalmával az eddig uralkodó tölgyfanemek megtartattak s $\frac{2}{3}$ -ad részben a következő fordába is felvételtek, míg a területnek megmaradó $\frac{1}{3}$ része talajjavító fanemek telepítésére fordittatik, mely talajjavítók a főfanem közé elegyítendőek. Ezen célra fekete fenyő és bükk vétetett fel, míg szépészeti szempontból s a közönség iránti tekintetből ezen fanemek közé alárendelt mennyiségben más

fanemek is elegyitetnek, ezáltal az egyhanguság megszakit-
tatván némileg.

Az évi kihasználás az üzemterv szerint az összes vágá-
sokban 2.500 tömörköbméter. Értékesítése ezen fatömegnek,
mely az erdészeti személyzet felügyelete alatt házilag termel-
tetik, egy e célra a helyszínére kiküldött bizottmány által
történik nyilvános árverésen, apró csoportokban s így a hely-
színén egészen 3 frt 50 krnyi méterenkénti ár éretik el, mely
ár azonban előreláthatólag idővel emelkedni fog, miután a
folyó vágások a viszonyoknál fogva kissé elkéstek, s állandó
vevője ezen fatömegnek eddig nem akadt, mert épen ez volt
a fővárosi erdőségeknek első rendszeres kihasználása huza-
mosb idő óta; a maximalis tőár 3 frt 10 kr lesz, tőértékről
azonban tekintettel a nagy kezelési költségekre, melyek leg-
nagyobb része nem tisztán erdészeti jellegű s a nagy fásítási
területekre szó sem lehet, mert tiszta jövedelmet ezen erdő-
ségek különösen a mostani állapotban, de az az őrzésre alka-
mazott s a közönség miatt szükséges nagy személyzeti létszám
miatt sem mutathatnak föl.

A kihasználásokról, ép úgy mint a felujításokról, pótlá-
sokról az előirt nyilvántartási könyvek vezettnnek.

A felujítások, az évi vágásterületek és a tisztások újra
erdősítésén és a kiegészítendő fiatalosok pótlásán kívül a C.
üzemosztályba foglalt kopárok befásítására is kiterjednek, úgy
hogy évenként 700.000 csemetén felüli mennyiség ültettetik ki
104 kat. holdnyi területen, és pedig a kopárokon és tisztásokon
(gyorsabb árnyékolás kedvéért) 0.8 m, az évi vágásokban pedig
1 m sor- és csemetetávolsággal. Ezen 104 holdnyi területből
körülbelül 46 kat. hold a befásítandó kopárokra esik.

Önként értetik, hogy itt csakis a budai hegységről, ille-
tőleg a főváros I., II. és III. kerületében létező erdőségekben
folyamatba tett munkálatokról van szó.

A III. kerületben, a volt óbudai határszélen a főváros az ottani lakosok legelő illetményébe esett 110 holdnyi kopár területet szerzett meg, s ennek mintegy fele része be van fásítva. Az ismétlések, melyek kedvezőtlen időjárás esetében szintén nagyobb összeget képviselnek, a jelen adatokba befigyelve nincsenek.

Ültetéshez 2 éves csemeték használnak fel, melyek csekély részben a főváros városmajori kertészeti kezelés alatt álló faiskolájából nyeretnek, nagyobb részük pedig vétel útján szereztetett be eddig, a míg az erdőtiszt által javasolt erdőkert nem létesítetik, mely esetben a csemeték beszerzési költsége a folyó évi ár felére apad le. A folyó évi ültetések-nél 1.000 csemetenként átlag 8·25 napszám lett felhasználva. E költségek első tekintetre magasnak látszik, de figyelembe kell venni, hogy igen sok helyütt a köves talajban minden egyes csemetének külön fészket kell csinálni, és azt termőfölddel megtölteni; azután az itteni szőlők művelése összeesik a tavaszi fásítással, úgy hogy a jobb munkások magasabb bér mellett inkább oda mennek dolgozni, melyet nekünk is meg kell adnunk, ha munkásokra szert akarunk tenni.

A fősúlyt őszi fásításokra kell fektetnünk, mert tapasztalás szerint ezeknél az eredmény sokkal kedvezőbb, de erre indít azon körülmény is, hogy ezek keresztül nem vihetése esetében az előirányzatba felvett összeg elesnék, illetőleg a következő év tavaszán nem volna felhasználható.

Mindamellettt felhasználjuk a tavaszi időt is, ha kedvező, és a tavaszi ültetés különösen a fenyőféléknél mutatkozott előnyösnek.

Az évenkénti erdőkárok száma, figyelemmel a szomszéd községekre, nem mondható túlságosnak, ámbár még mindig jelentékeny.

A hársfahántás, facsonkítás, az erdei gyümölcs és egyéb termékek, a száraz galyak és tuskók szedése napi renden volt eddig, de már szünűfélben van.

Annál gyakoriabbak az erdei tüzek, melyek nagyrészt a közönség vigyázatlansága folytán égő szivarok és gyufák elhányása által keletkeznek, s így a tettes ritkán deríthető ki.

Ezen futótüzek eloltására, illetőleg megfigyelésére alkalmaztatnak vasárnap- és ünnepnaponként a tűzörök az erdőségek kiváló pontjain, oltószerszámokkal ellátva.

A határok a szomszédközségek felé rendezve vannak és elég szembetűnően kitüntetve, míg a fővárosi határon belül a szomszéd birtokosoktól még elkülönítés, illetőleg szembetűnő elhatárolás nincsen, de az erdőgazdasági üzemterv ezen munkát is előírván, ez legközelebb foganatosítva lesz.

Mint mellékjövendelmek az erdészethnél a gubacs termés és kőbányák szerepelnek. A legeltetés teljesen el van tiltva, ép úgy az alomszedés is.

Az összes erdészeti személyzet ideiglenes minőségben alkalmazott 1 erdőtiszt és 10 erdőőrből áll, (a pesti oldal nem szerepel itt), melyek közt az erdőtiszt és 1 erdőőr a törvényes kvalifikációval bír, a többi fiatalabb erdőőrök pedig a vizsgára készülnek.

Az őrzjárások nagysága különböző, s főleg a természetes határoktól, illetőleg az egyes szétdarabolt területek elhelyezésétől függ. Ezek szerint 70 (Kakukhegy) és 300 k. hold (Kőérberek) közt változnak. A mennyiben a közönség által sűrűbben látogatott nagyobb őrzjárások fordulnak elő, a nyári hónapokon át még az illető erdőőr mellé fentemlitett „tűzörök“ adatnak, a kik segédkezet tartoznak nyújtani az őrzésnél, különben pedig midőn erre szükség nincsen folyó munkájukat végzik. Ilyen tűzörül 6 napszámos alkalmaztatik.

Az előterjesztésem elején említett balparti határszéli erdővről csak annyit kell még említenem, mikép ez mint nem a törvény 17. §-ának rendelkezése alá eső erdőterület, erdészeti tekintetben itt figyelembe sem jöhet.

De még is figyelmet érdemel az, hogy e földadat megoldása szintén az erdészeti és kültelki bizottmány és az erdészeti személyzet teendői közé tartozik.

Eddig mintegy 400 kat. hold van befásítva és pedig a határnak ama része, mely a soroksári Duna ágától egész a czinkotai határig terjed és mely a főváros tulajdonát képezi.

Erre évenként 400.000-et felül haladó csemete szükséges; az erre megszavazott 10.000 frtból azonban mintegy 2.000 frt az egész balparti kültelek szabályozása folytán előállott dülő-utak fölárkolására és fasorokkal ellátására használtatik föl.

Azon túl csupa magánbirtokok terjednek a határszéléig, melyeknek a szükséges kiterjedésben megszerzése iránt közgyűlési határozat folytán egy ad hoc kiküldött bizottmány most tárgyal az illetőkkel.

Ha e művelet sikerül, fővárosunk egy nagyszerű, talán több századra kiható jótékony alkotással gazdagabb lesz.

At present...
...of the...
...the...

The...
...of the...
...the...

The...
...of the...
...the...

The...
...of the...
...the...

1851
1866

